

Показано, що ідея взаємодіяння і рівноправія етнокультурних цивілізацій приймає різні форми в процесі історичного розвитку людства. На сучасному етапі розвитку ця проблема приймає особливе наукове значення, а на практиці реалізується в міжнародних рухах і організаціях. Їх діяльність тісно пов'язана з глобалізаційними перетвореннями. Останні стають причиною появи не тільки позитивних, але і протилежних деструктивних тенденцій в геополітичному просторі. Нації, етноси, культури захищають свою ідентичність будь-якою ціною і не завжди мирним способом. Внаслідок цього фактично порушуються форми і принципи рівноправія націй, народів. З цього моменту виникає необхідність теоретичного переосмислення підходів до проблеми функціонування, розвитку соціокультурних, етноцивілізаційних образів в єдиному світовому просторі.

Доказано, що нерівномірність світового економічного розвитку в майбутньому буде тільки посилюватися і, як наслідок, поставити під загрозу достатньо нестійке єдинство світової спільноти.

Взгляд на глобалізацію, як на інтегральну суму процесів, найбільш адекватно відображає вплив цього явища (як творчий, так і руйнівний) на діяльність людей. Все більш чітко прослідковується справжнє її обличчя – бажання західного світу, включаючи США, контролювати цей процес. Безумовно, саме Захід виступає головним проповідником глобалізації, але він не визначає її напрямки і результати, глобалізація – це нерівномірний і суперечливий процес.

Ключові слова: етнокультурні цивілізації, глобалізаційні процеси, общецивілізаційний процес.

Kharchenko S. Ethnocultural civilizations in the context of the globalization processes development.

The idea of cooperation and equality of ethnocultural civilizations takes different forms in the historical development of mankind. At the present stage of development, this problem is of particular scientific value, but in practice it is implemented to the international movements and organizations. Their activities are closely linked to globalization transformations. They contribute not only to positive, but also to opposing destructive tendencies that take place in the geopolitical space. Nations, ethnic groups, cultures defend their identity at any cost and not always peacefully. Actually the rules and principles of equality of nations and ethnic groups are violated. That is why it is necessary to find out other theoretical approaches to the problem of functioning, social and cultural development of ethnocivilized entities in a single world space.

In the future the uneven global economic development will be more intensive and that endangers rather fragile unity of the international community.

The view on globalization as the cumulative sum of the processes reflects the most adequate impact of this phenomenon (both creative and destructive) on the activities of people. Its true face becomes clearer – it is the desire of the Western world, including the U. S., to control the whole process. It is not correct to identify globalization with Westernization or Americanization. Certainly, the West guides the process of globalization, but it does not determine its directions and results, globalization is uneven and contradictory process.

New impetus to the analysis of the phenomenon of civilization and culture in the context of the historical development of humanity are associated with the emergency of global problems. The idea of civilization as a way of mankind existence becomes new today.

So ethnocultural civilization also arises as the system that opposes itself to all other similar or alternative systems. Therefore, its awareness of own unity and identity is a reflection of complementarity as subconscious feeling of mutual sympathy and people totality. Each of the ethnocultural civilizations, in turn, interacts with the landscape and technosphere. These links are not random and depend on the nature of adaptation and the level of development of ethnic groups as productive forces.

Ethnocultural civilizations as any other distinctive civilizations can not be unified. At present they demonstrate an act of their violent involvement to the single standard sample of the development – «Eurocentric» and «Post historic». This attempt was unsuccessful. An alternative to these models is the civilizational approach to history, which is the other point of view, compared to formation approach. They do not negate each other, but look different because they pose to history different questions. The theory of «end of history» reflects the real attitude of the Western world to the representatives of other cultures. History seeks the approval of liberal democracy of the industrialized countries, which raises its end.

Many states however do not seek integration and want to preserve its «face», indicating that the polarization of opinions about the concept of «the end of history» becomes more intensive. All the above approaches are associated with the idea of belonging to a new type of society to «Post history».

Keywords: ethnocultural civilization, globalization, general civilizational process.

Надійшла до редколегії 28.02.2013 р.

УДК 316. 77:1 (091)

Ю. В. Харченко

Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

СПЕЦИФІКА ВПЛИВУ ГРАВІТАЦІЇ НА ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ

Показано, що «онтос» як центральна філософська категорія безумовно представляє особливий інтерес для більшості сучасних дослідників у сфері філософського знання. Цей термін репрезентує різні значення, пов'язані з численними трактовками реальності. Остання є багатоаспектною й багатовимірною. Це – універсальна інфраструктура де розгортаються фізичні, хімічні, біологічні, геологічні, соціальні, психічні, духовні процеси.

Підтверджено, що сингулярність, яка вибухнула, стала початком для формування універсальної інфраструктури Всесвіту. Подібна інфраструктура – це фундамент для існування всього. Це – мегакомплексна робота, яка стала можливою через колосальні затрати енергії, яка вже здійснилася й продовжує здійснюватися з метою утворення всіх зв'язків та їх припинення, конструювання все

нових психофізичних утворень та їх руйнації.

Зроблено висновок, що будь-яка форма прояву «буттєвості» постає психофізичним утворенням, адже при максимальному наближенні до його внутрішньої структури, найменші деталі його конструкції зникають. В свою чергу, кожне явище чи процес (включаємо сюди й процес мислення) є надскладними системами зв'язків та взаємозв'язків й, як показали емпіричні дослідження, духовне й матеріальне зводяться одне до одного й постають нерозривною єдністю.

Універсальними для сучасної фізики термінами, що приблизно характеризують особливості космічної інфраструктури є «простір», «гравітація», «поле», «сингулярність», «елементарна частинка», «енергія», «маса», «речовина», «безкінечність», «ентропія» тощо. Явища, які ними позначають, репрезентують цінну інформацію щодо деяких моментів творення світу та специфіки тієї часово-просторової версії реальності, яку людський інтелект здатен мислити й сприймати в якості комфортного для себе життєвого середовища.

Ключові слова: інфраструктура, гравітація, комунікація, простір, енергія, свідомість.

Вступ. «Онтос» як центральна філософська категорія безумовно представляє особливий інтерес для більшості сучасних дослідників у сфері філософського знання. Цей термін репрезентує різні значення, пов'язані з численними трактовками реальності. Остання є багатоаспектною й багатовимірною. Вона може існувати поза людиною й для людини. В свою чергу, «онтос» – це те, що існувало до появи людини й те, що було створене людиною, тобто розпочалося з її появою. Це – універсальна інфраструктура де розгортаються фізичні, хімічні, біологічні, геологічні, соціальні, психічні, духовні процеси.

Сингулярність, яка вибухнула, стала початком для формування універсальної інфраструктури Всесвіту. Подібна інфраструктура – це фундамент для існування всього. Це – мегакомплексна робота, яка стала можливою через колосальні затрати енергії, яка вже здійснилася й продовжує здійснюватися з метою утворення все нових зв'язків та їх припинення, конструювання все нових психофізичних утворень та їх руйнації.

Ми вважаємо, що будь-яка форма прояву «буттєвості» постає психофізичним утворенням, адже при максимальному наближенні до його внутрішньої структури, найменші деталі його конструкції нагадують філігранну роботу геніального ювеліра. В свою чергу, кожне явище чи процес (включаємо сюди й процес мислення) є надскладними системами зв'язків та взаємозв'язків й, як показали емпіричні дослідження (наприклад, зроблені фотографії поверхні вольфраму при максимальному збільшенні в іонному проекторі дозволяють виявити положення атомів, хоча неозброєне око їх не сприймає), духовне й матеріальне зводяться одне до одного й постають нерозривною єдністю.

Отже, могутні термоядерні реакції та вплив гравітаційних факторів стали необхідним «матеріалом» для здійснення комунікаційних процесів.

Постановка проблеми. Ще донедавна міграція термінів із однієї наукової сфери в іншу не супроводжувалася такою інтенсивністю, яку можна спостерігати в сучасних наукових студіях. Значна їх кількість застосовувалася лише при описі явищ, які розглядалися дослідниками в межах тієї чи іншої вузькоспеціалізованої сфери наукової діяльності й були значущими для вирішення конкретних практичних завдань. Безумовно, роль практики, експерименту є величезною, оскільки останні безпосередньо впливають на когнітивну діяльність людського інтелекту й визначають вектор подальшого розвитку фундаментальних наук та соціуму. Тому значна кількість наукових понять та спеціальних термінів перетворилася на фундаментальні категорії, що не лише уособлюють відповідну їм сферу знання, але й указують на її статус та значущість досліджень, які проводяться вже протягом багатьох століть.

Зокрема, терміни «гравітація», «енергія», «робота», «струм», «маса» міцно вкоренилися в категоріально-мовному апараті сучасної квантової фізики, а їх історія дуже давня. Сьогодні ж вони не лише проникають у повсякденний слововжиток, але й ефективно починають асимілюватися в гуманітарні студії.

Так, термін «енергія» – (грецькою *energeia* – дія, діяльність) трактується як загальна кількісна міра, що пов'язує в одне ціле всі явища природи, різноманітні форми руху матерії. Відповідно до фізичних процесів розрізняють механічну, теплову (внутрішню), хімічну, електромагнітну, гравітаційну, ядерну та інші види енергії. В будь-якій замкненій системі є справедливим закон збереження енергії, відповідно до якого енергія системи не зникає й не виникає «з нічого»: вона лише переходить з одного виду в інший. Якщо система не замкнена, то її енергія може змінюватися за рахунок отримання енергії ззовні або передачі системою енергії оточуючого середовища у вигляді роботи або теплоти [1, с. 1538-1539].

В спеціальній довідниковій літературі з фізики термін «енергія» представлений в дещо іншому формулюванні. Енергією називають скалярну фізичну величину, що є єдиною мірою різних форм руху речовини і полів та відповідних їм взаємодій. Енергія

системи кількісно характеризує систему відносно можливих у ній перетворень руху, які відбуваються завдяки взаємодії частин системи як одна з одною, так і з зовнішніми тілами (зовнішнім середовищем). Енергія системи – функція стану системи відносно вибору початкового стану і системи відліку [2, с. 56]. Обидва визначення свідчать не лише про те, що вказані вище терміни («гравітація», «енергія», «робота», «струм», «маса») взаємопов'язані між собою й, що вони описують практично одне й те саме явище – процес утворення світу та його розвиток, але й про те, що вони містять в своїй основі деякі відомості про основні характеристики та істинну природу комунікації.

Космічний простір, який розгорнувся невідомо з якої причини в часі й постав у якості універсальної мегакомплексної системи, служить умістилицем для безкінечної кількості фізичних об'єктів, кожен з яких виконує особливу, притаманну лише йому дію та роботу. Будь-яка онтична форма, яка самозатверджується й розпочинає свою власну індивідуальну історичну оповідь (в буквальному та переносному значенні слова, адже це – або планета, або людина мисляча, або соціум, або будь-який інший процес чи явище) потребує особливого поштовху до життя – своєрідного стимулу, імпульсу енергії. Для того, щоб утворилася яка-небудь «даність», слід сконструювати її як цілісність і передумовою для її раптової появи в часі є простір як своєрідна інфраструктура, що починає окреслюватися й реагувати на всі фізичні властивості цієї «даності», на особливості її метрики, на функціональні характеристики та поведінку. Так встановлюється її зв'язок із середовищем.

Універсальними для сучасної фізики термінами, що приблизно характеризують особливості космічної інфраструктури є «простір», «гравітація», «поле», «сингулярність», «елементарна частинка», «енергія», «маса», «речовина», «безкінечність», «ентропія» тощо. Явища, які ними позначають, репрезентують достатньо цінну інформацію щодо деяких моментів творення світу та специфіки тієї часово-просторової версії реальності, яку людський інтелект здатен мислити й сприймати в якості комфортного для себе життєвого середовища. Такою моделлю простору є «чотиривимірний простір», який називають уявним простором чотирьох вимірів, на осях якого відкладаються три координати «x», «y», «z» і час «t». Будь-яка подія зображується точкою в чотиривимірному просторі (світова точка). Руху деякої частинки в просторі і часі відповідає лінія у чотиривимірному просторі (світова лінія) [2, с. 528].

Термін «інфраструктура» застосовують сьогодні для позначення складного комплексу соціальних відносин. Його також використовують з метою виявлення специфіки міжгалузевих зв'язків та якості господарювання підприємств, інституцій, установ тощо. Тобто, віє є полісемантичним і таким, що репрезентує різні грані, боки, сегменти, вектори розвитку соціуму як одного з універсальних вимірів онтосу. Хоча термін «інфраструктура» продовжує активно функціонувати на стику науково-практичних інтересів економіки, політики, права, освіти, культури, промислового та сільського господарства, побуту, все одно, його основні трактовки не охоплюють образ цілісної соціальної реальності як універсального штучного світу. Вони скоріше націлені на виокремлення проблемних зон у різних сферах життєдіяльності людини.

Як ми вже зазначили вище, в умовах полілогу наук відбувається більш інтенсивне проникнення спеціальної термінології в інші наукові студії. Термін «інфраструктура» починають застосовувати сьогодні й у квантовій фізиці при спробі описати цілісну топологію Всесвіту в її численних часово-просторових геометричних варіаціях, а також у філософії.

Мета. Саме філософський підхід дозволяє не лише по-новому тлумачити вищевказані категорії та встановлювати їх кореляцію, але й шляхом їх ґрунтовного системного аналізу виявляти більш глибокі фактори комунікації та аспекти онтосу.

Аналіз досліджень і публікацій. В соціально-гуманітарних студіях серед багатьох інших можна вибрати декілька найбільш прийнятних визначень терміна «інфраструктура» (латинською *infra* – нижче, під та *structura* – будівля, розташування). Ним позначають комплекс галузей господарства, що обслуговують промислове та сільськогосподарське виробництво, а також населення. Вона включає транспорт, зв'язок, торгівлю, матеріально-технічне постачання, водопостачання тощо, науку, освіту, охорону здоров'я, охорону оточуючого середовища. Інфраструктура поділяється також на виробничу, що безпосередньо обслуговує матеріальне виробництво, та невиробничу (соціальну): сюди входять загальна та професійна освіта, охорона здоров'я та інші галузі соціальної сфери [3, с. 202].

Малий етнополітологічний словник вводить термін «соціальна інфраструктура», де він представлений як усталена сукупність матеріально-уречовлених елементів, що забезпечують загальні умови нормального здійснення і раціональної організації

діяльності людини в усіх сферах суспільного життя; також соціальна інфраструктура – це комплекс, установ, будівель (споруди, їх обладнання), транспортних засобів тощо, призначених для обслуговування споживачів; сукупність тих галузей економіки, які орієнтовані на самореалізацію людини, вияв її сутнісних сил і забезпечення соціальних відносин; соціальна інфраструктура охоплює установи житлово-комунального господарства, побутового обслуговування, транспорту, зв'язку, громадського харчування, відпочинку і спорту, охорони здоров'я та навколишнього середовища, соціального забезпечення та страхування, інформації та масової комунікації, що створюють умови масових соціальних процесів на відміну від індивідуальних умов життєдіяльності, що завжди є специфічними; такі умови мають відповідати прийнятним у суспільстві нормам (що враховують і фізіологічний аспект буття людини); соціальна інфраструктура забезпечує матеріально-технічні, соціально-організаційні та культурно-побутові умови життєдіяльності людей, створює передумови соціального відтворення [4, с. 146-147].

Економічний словник пропонує інший варіант – «ринкову інфраструктуру», що представлена як система підприємств, організацій та закладів, які обслуговують ринок і допомагають йому нормально функціонувати; це товарні, фондові і валютні біржі, біржі праці, банки та інші комерційні організації, окремі складові ринку (наприклад, ринок товарів, ринок цінних паперів, ринок праці) [5, с. 154].

«Інфраструктура» як термін застосовується також у соціології: 1) це стійка сукупність матеріально-речових елементів, що створюють умови для раціональної організації основних видів діяльності людини – трудової, громадсько-політичної, культурної та сімейно-побутової; інфраструктура характеризує взаємодію матеріального середовища і соціального суб'єкта (особи, групи, класу, суспільства); за формою існування «соціальна інфраструктура» – це система установ і організацій, що забезпечують умови і можливість суспільно-політичного і культурно-побутового функціонування суспільства; 2) це сукупність допоміжних підсистем суспільства, що використовуються всіма або більшістю громадян і підприємств країни (автомагістралі, мости, транспортні системи, водопостачання, електроенергія, фінансове та банківське обслуговування, підготовка кадрів, охорона здоров'я тощо [6, с. 156].

В сучасній соціології сформувалися концепції соціальної структури, які прагнуть пояснити поведінку індивіда або групи з точки зору їх місця в соціальній структурі; з цим пов'язана інша особливість концепцій соціальної структури – визнання детермінуючої ролі соціальної структури по відношенню до її складових елементів [7, с. 335]. Як міждисциплінарне поняття соціальна структура є центральним для соціології, що так і не набуло загальноприйнятої інтерпретації; його основні визначення – різні, а інколи й протилежні за змістом. У межах одних соціологічних концептуалізацій «соціальну структуру» трактують як дещо ідеальне, в інших – як «матеріальне», доступне безпосередньому спостереженню [8, с. 609]. Соціологічні дослідження репрезентували феномен соціальної інфраструктури в якості біосоціального утворення. Це означає, що соціум як цілісний незалежний організм набув подоби людини, скопіював її двоїсту природу – тілесну і духовну. Соціум постає прототипом «кіборга», адже тілом він штучний, а його розум – це колективна здатність раціонального сприйняття світу та ідеальне відтворення його образів в інтелекті. Причому людство вдосконалює свої фізичні та інтелектуальні можливості засобом науково-технічного інструментарію і нових технологій. Отже, соціум, так само, як і соціальну інфраструктуру, можна розглядати і як абстрактне явище.

В словнику архітектурних термінів узагалі відсутні такі абстрактні поняття, як будівля, споруда, конструкція, комплекс, система, структура, проте наявний термін «цілісність»; його розуміють як внутрішню і зовнішню єдність, нерозривність загального рішення (наприклад, архітектурної споруди) [9, с. 258]. Це означає, що будь-яке матеріальне утворення є результатом комплексної роботи, смисл якої полягає в системному поєднанні різноманітних елементів та формуванні цілісної структури взаємозв'язків.

Основна частина. Якщо екстраполювати принцип налагодження зв'язків та взаємозв'язків, який застосовується в інженерії чи в архітектурному мистецтві у площину квантових процесів, де комунікація здійснюється через вплив гравітаційних сил, то архітектоніка космічного простору також являтиме собою системно-структурну абстрактну конструкцію. Проте космічна інфраструктура має свої власні індивідуальні особливості. Її топологія репрезентує абсурдні принципи симетрії, тоді як створена нами штучна реальність має чіткі, зрозумілі людському інтелекту й зручні пропорції.

Отже, будь-який феномен психічний чи фізичний, будь-яка абстракція чи матеріальна форма відтворюють систему зв'язків (зовнішній аспект) і мають структуру (внутрішній аспект). Взагалі «система» (грецькою *systema* – «ціле», «складене з частин», «поєднання») розглядається як

множина елементів, що знаходяться у відношеннях і зв'язках одне з одним і утворюють певну цілісність, єдність. Визначають матеріальні й абстрактні системи; причому, перші поділяються на системи неорганічної природи (фізичну, геологічну, хімічну, технічну тощо) та живі системи (біологічні системи – клітини, тканини, організми, популяції, види, екосистеми); особливий клас системи – соціальна система (від найпростіших соціальних об'єднань до соціальної структури суспільства; другі (абстрактні системи) – поняття, гіпотези, теорії, наукові знання тощо [1, с. 1207].

В проектуванні, де роль практики – домінуюча, термін «система» трактується як об'єктивна єдність закономірно пов'язаних між собою предметів, явищ, знань тощо; система становить сукупність найважливіших факторів – головних ознак об'єкта, які взаємопов'язані прямим і зворотним зв'язком так, що від зміни одного фактору змінюється й решта їх і вся система в цілому; архітектура становить складну матеріальну, наявну в об'єктивній реальності систему, в якій всі її складові перебувають у взаємозв'язку і взаємодії, реалізуючи загальну для них функцію – створення штучного матеріального середовища, яке забезпечує життєдіяльність людей [9, с. 217]. Отже, дане поняття є винятково абстрактним, проте, застосовуючи системний підхід на практиці, людина суттєво «оновлює» образ соціального онтоосу та постійно, на свій розсуд вносячи корективи, змінює обриси повсякденності.

Система і структура – взаємозалежні, одне може переходити в інше й, навпаки. Якщо будь-який елемент системи випадає, утворивши вакансію, або піддається флуктуаціям, то це впливає на внутрішню структуру об'єкта. Як наслідок, порушується порядок, руйнується цілісність. Термін «структура» (грецькою *structura* – будівля, розташування, порядок) визначається як сукупність сталих зв'язків і відношень об'єкта, що забезпечують його цілісність і тотожність самому собі, тобто збереження основних властивостей при різноманітних зовнішніх і внутрішніх змінах [1, с. 1275]. Виходячи з зазначеного, можна стверджувати наступне: щоб сформувалася інфраструктура, необхідно створити усі необхідні передумови. По-перше, виокремити ідею простору, вилучити його образ (або розробити проект); по-друге, продумати механізм конструювання моделі простору за образом або згідно проекту, врахувати відповідні йому темпоральні характеристики та особливості подальшої трансформації, розрахувати початок його розгортання, геометричні параметри та кількість необхідної енергії та матеріалу; по-третє, розпочати роботу й створити модель простору (або версію реальності). Отже, розбудована інфраструктура є результатом прояву деяких діяльнісних творчих сил, що царюють в природі (сюди можна включити як розум, так і гравітацію), а також передумовою для здійснення комунікації.

Як бачимо, будь-яке матеріальне чи ідеальне утворення є лише фрагментом цілісного психофізичного космічного організму. Щоб та чи інша онтична «даність» відбулася, слід «відкрити їй двері», прокласти канал для проходження шляху (транзиту). Також необхідно надати їй існуванню смисл. В давній міфології сформувалися потужні архетипи, що відтворюють образи «дверей у потойбічне життя», «захисних брам», «таємничих печер» та відповідних їм засобів транспортування фізичного тіла з одного світу в інший. Причому, транзит тілесної оболонки здійснювався в обох напрямках і мав зворотній характер.

В сфері соціально-гуманітарного знання термін «транзит» – (латинською *transitus* – проходження) означає перевезення пасажирів і вантажів із одного пункту в інший через проміжні пункти [1, с. 1340]. Транзит можливий за допомогою впровадження сучасних транспортних засобів. «Транспорт» – (латинською *transport* – переміщую) – це галузь економіки, що здійснює перевезення людей (пасажирський транспорт) та вантажів (вантажний транспорт); включає виробництво засобів транспорту; види транспорту: наземний (залізниця, автомобілі, трубопроводи); водний (морський, річковий, океанічний); повітряний (авіаційний); транспорт охоплює всі сфери матеріального виробництва (в тому числі внутрішньозаводський транспорт) та особистий транспорт (автомобілі, мотоцикли, велосипеди, квадроцикли, катери тощо) [1, с. 1341]. Транспорт як сфера життєдіяльності стає все більш технологічним, він модифікується залежно від інтенсивності розробки та впровадження інженерних інновацій у практику, а також зміни світоглядних позицій людства. В умовах постсучасності людина по-новому сприймає і трактує поняття світу, реальності, а також індивідуального буття.

В. О. Дергачов пропонує класифікувати багатовимірний комунікаційний простір як геополітичний, гео економічний, соціокультурний, духовний, конфесійний, інформаційний тощо. На його думку, простір може бути розколотим, складним, таким, що розганяється, приреченим, зібраним, протяжним; його подолати можна лише духовно, а фізично підкорити – шляхом світової колонізації або «вогнем і мечем»; простір істини можна буде подолати лише завдяки праці [10, с. 369]. Також він вводить

власне визначення терміна «інфраструктура» і розглядає його як: 1) сукупність галузей народного господарства, що забезпечує загальні умови функціонування економіки й життєдіяльності людей; 2) багатовимірне комунікаційне середовище (соціально-політичне, економічне, технологічне, інформаційне тощо), яке охоплює і виробництво [10, с. 195]. В. О. Дергачов вважає, що результатом затвердження образу багатовимірного комунікаційного простору є утворення транснаціональних корпорацій (ТНК), а це – 1) міжнародні підприємницькі об'єднання, що становлять комунікаційний каркас світового господарства; 2) підприємства, які не залежать від країни й форми власності, які мають відділення в двох чи більше країнах та функціонують на основі проведення єдиної політики й загальної стратегії; інтернаціоналізація виробничих і торгівельних зв'язків здійснюється, перш за все, за рахунок ТНК [10, с. 460-461].

Процес об'єднання національних держав, культур, економік, сільськогосподарських та промислових виробництв у потужну наднаціональну систему є природним і закономірним. Д. Мартен, Ж.-Л. Мецжер, Ф. П'єр підкреслюють, що об'єднання в мережі є для фірми водночас внутрішнім і зовнішнім та має численні форми; це може бути багатовимірна мережа малих і середніх підприємств або мережі субпідряду між малими й середніми підприємствами та великими підприємствами-замовниками [11, с. 137]. Сьогодні соціальна інфраструктура модифікується настільки швидко, що неможна точно сказати яким буде геополітичний простір в недалекому майбутньому. Така нестабільність зумовлена штучною інтенсифікацією комунікаційних процесів, які суттєво впливають на цілісну соціальну конструкцію.

Погодимось з думкою Дж. Стігліца, який зазначає, що оцінка того, які результати може дати та чи інша політика для спільного інтересу вимагає певної моделі – цілісного погляду на те, як працює вся система [12, с. 207].

Дійсно, руйнування політичних «кордонів», зняття будь-яких обмежень у віртуальному часово-просторовому вимірі призвело до того, що людина взагалі не бажає сприймати хоч якусь метрику, вона бажає цілковитої свободи, навіть свободи від тілесності. Телос завжди оформлений, а форма – обмежена власними параметрами. Людська свідомість сприймає її як тягар, тиск. Зникнення форми означає відсутність центру тяжіння, припинення дії гравітаційних творчих факторів на оточуюче середовище.

На це тенденцію звертають увагу такі дослідники, як Ж. Бодріяр, З. Бауман, Ю. Хабермас та інші. Зокрема, останній акцентує увагу на виникненні нових життєвих сфер; мережа сполучення, яка революціонувалася після винайдення залізниці, потребує переосмислення: не лише локомотиви стають символами механізації й прогресу, але й такі відомі транспортні споруди, як мости і тунелі, набувають іншого значення, а з побудовою вокзалів виникає нова задача [13, с. 39]. На його думку, автобани, аеропорти й телебашти, розвиток транспортної й комунікаційної мереж знову і знову давали імпульси для впровадження інновацій [13, с. 39].

Ю. Хабермас також наводить приклади перших великих скляних споруд Лондонської, Мюнхенської й Паризької виставок [13, с. 39] і зазначає, що інтер'єр позбавлений центру й переповнений конструкціями лондонського Кришталевго замку мабуть впливав на сучасників подібно «розсуненню» всіх відомих вимірів оформленого простору [13, с. 41]. Так, на його думку, в якості видимого життєвого світу місто піддавалося архітектурному оформленню, наочній репрезентації; соціальні функції міста – політичні й економічні, приватні й публічні, функції культурної й церковної репрезентації, праці, проживання, відпочинку й святкування – піддавалися перекладу на мову цілей, функцій впорядкованого в часі використання оформлених просторів [13, с. 50].

Ю. Хабермас також говорить про наслідки такого втручання – місто виявилось «втиснутим» в точку перетину функціональних зв'язків іншого типу. Його втиснули в абстрактну систему й останню як таку вже неможливо було естетичним чином наділити відчуттям присутності [13, с. 50]. Він підкреслює, що вокзали більше не могли візуалізувати функції мережі комунікацій, до якої вони підключали пасажирів, адже колись у міських воротах були втілені конкретні зв'язки із околицьними селищами й містечками [13, с. 51] й аеропорти сьогодні розташовані далеко від центру [13, с. 51].

В свою чергу З. Бауман указує на те, що доступність швидкісних засобів пересування стала головним каталізатором характерного для сучасної епохи процесу підриву й занепаду всієї сукупності соціальних і культурних явищ місцевого походження [14, с. 16]. Так, на його думку, простір став «оброблений / сконцентрований / організований / унормований і насамперед звільнений від фізичних обмежень тіла самої людини, а, отже, з цього моменту «організація простору» стала залежати від параметрів техніки, швидкості її роботи і вартості її використання [14, с. 18]. З. Бауман також наводить приклад конструйованого простору нового часу. На його думку, цей простір представлений

як твердий, міцний, вічний, незаперечний і плоттю його повинні бути бетон і сталь, кровоносними судинами – павутиння залізниць і автострад [14, с. 18] і в сучасному мегаполісі головною стратегією виживання стала не спільність, а ізоляція й відділення від інших [14, с. 42].

В цьому контексті можна говорити про появу ідеї «метаархітектури», згідно з якою параметри та форми споруд і конструкцій не мають жодного значення, а таке явище як простір можна ігнорувати. Впровадження цієї ідеї в практику може спричинити ситуацію втрати координації та втрати можливості управляти такою величезною соціальною конструкцією. Тому формування єдиного центру управління глобальним соціумом (або впровадження єдиного електронного уряду) поки залишається ідеєю утопічною.

Як зазначають Ф. Лука, К. Фримен координація як соціальний процес, що зазнає впливу комплексної взаємодії, а не рівновага, котра є станом, пояснює існування атракторів у моделях розвитку, вагу соціальних інституцій та зв'язок між економічною системою та іншими складовими суспільства; з цього погляду, вона встановлює умову для життєздатності морфогенезу в первинному вигляді, визначеного на рівні організму, але згодом через метафори застосованого до загального еволюційного процесу суспільства; координація пояснює, чому процеси, які призводять до порушення рівноваги, існують, але є обмеженими, чому різні ритми замкнені в межах одного режиму і чому структурна нестабільність постійно виникає, але не спричиняє систему до вибуху [15, с. 158]. Вони також звертають особливу увагу на суттєві відмінності між простими хімічними та органічними системами й системами соціальними. Баланс позитивних і негативних зворотних зв'язків у екологічних нішах, «каналізація» (channelization або canalization) розвитку, вибір простору життєздатності та стабільності, як правило, визначаються природно скоординованими процесами, тоді як в економіці та суспільстві діє поєднання природних процесів, свідомого вибору та цілеспрямованих дій. У цьому розумінні соціальну координацію можна визначити як дію двох взаємопов'язаних наборів змінних: (1) технологічних, наукових, економічних, політичних, інституційних та культурних підсистем і (2) напівавтономних змінних, пов'язаних із цими підсистемами [15, с. 159].

Ф. Лука, К. Фримен також підкреслюють, що життєвий світ чи комунікативне середовище можна розуміти в якості комплексної відкритої системи. Соціальні підсистеми (наука, технологія, економіка, політика, культура) генерують велику кількість нерегулярних флуктуацій, а саме циклічних, хвилеподібних рухів із різною та приблизною періодичністю, спричинених або циклами конкретної підсистеми (політичними діловими циклами, технологічними траєкторіями, культурними змінами, життєвими циклами продуктів чи галузей тощо), або зворотними зв'язками у відносинах між підсистемами. Ці струмені поєднуються у пучки флуктуацій завдяки специфічним процесам координації, які виникають після структурних змін [15, с. 159].

Вони роблять висновок, що управлінські та організаційні інновації, які супроводжували й доповнювали технічні інновації або передували ним, в основному сприяли збільшенню масштабів операцій провідних фірм; завдяки появі електричного телефону й телеграфу революція відбувалася як у офісах, так і в промислових цехах, в усіх бізнесових організаціях а також у поведінці уряду та армії; нові засоби комунікації, до яких згодом додалося ще й радіо, значно полегшили розвиток великих корпорацій зі складною управлінською структурою, які контролювали виробничі підприємства, розташовані в різних місцях, і виробництво й постачання матеріалів, складників та обладнання з віддалених районів. З появою нової інфраструктури всесвітніх морських і залізничних перевезень, яка сформувалася ще в період другої хвилі Кондратьєва, і враховуючи поділ світу між великими державами, це означало, що конкуренція на світовому ринку стала інтенсивнішою, а експорт капіталу значно полегшився [15, с. 303].

У всіх вказаних вище підходах проглядає ідея ентропії. Остання є природним фактором, основним призначенням якого є координація змін та накопичення продуктивної енергії. Максимальне її нарощування може призвести до різкого стрибка та миттєвої зміни якості системи, а також її параметрів, або навіть до її руйнації та зникнення. Також явище ентропії пов'язане з продуктивною дією гравітаційних чинників. Прискорення перебігу ентропії може інтенсифікувати вплив гравітаційних сил і таким способом або збалансувати систему (компенсувати брак енергії в системі), або система може самознищитися (відбувається вибух через те, що енергія стає неконтрольованою).

Ентропійний характер розвитку космічної інфраструктури дозволяє здійснювати реконструкцію системи, постійно її вдосконалювати. Ентропія наділяє процесом народження та смерті, моменти прояву та переходу матеріальних утворень із одного стану в інший, почергову зміну стану в плані зародження порядку чи хаосу на різних системних рівнях космічного онтоосу.

В цьому контексті М. Бланшо зазначає, що існування кожної істоти апелює до іншого чи множини інших (це є подібним до ланцюгової реакції, для здійснення якої необхідне відоме число елементів і яка, у випадку невизначеності цього числа, ризикує загубитися у безкінечності подібній Всесвіту, що створюється лише засобом самообмеження у вселенській нескінченості); тим самим воно апелює до співбуття, співбуття скінченого, адже саме, в свою чергу, закладає свій принцип в скінченності істот, що його становлять, які не допускають, щоб співбуття не довело їх до найвищої точки напруги скінченності, яка їх творить [16, с. 13].

Він підкреслює, що недостатність не визначається моделлю достатності, вона прагне не до того, що поклато б її край, а скоріше до надлишку неповноцінності, який лише збільшується шляхом нарощування [16, с. 16]. З цього випливає, що людина органічно вписана у природу Всесвіту, а її психіка миттєво реагує на будь-яку зміну стану цієї системи. В свою чергу система фіксує будь-які зміни психічного стану людини, моменти погіршення або покращення психічного здоров'я людства.

М. Бланшо констатує, що людина є неповноцінною істотою, яка володіє надлишком кругозору; надлишок є нерівнозначним перепоповненню, достатку. Надлишок достатку, достатком і обумовлений, – це вічне невгамоване прагнення до людської недостатності [16, с. 16]. Отже, ентропійний характер розвитку космічної інфраструктури дозволяє системі залишатися «відкритою». Можна зробити висновок, що вона є подібною до психічної реальності, адже лише для людської свідомості «ефект нового» має виняткове значення. Вона завжди тяжітиме до все нових горизонтів.

Висновки. Враховуючи наведені вище аргументи зазначимо, що ще в давнину людина усвідомила, що соціальний онтос є живильним середовищем для існування колективного та індивідуального мислячого фізису. Для того, щоб здійснилася творча сублімація або ж відбулася найбільш повна трансформація його інтелектуальної енергії та відкрилися нові рівні та інструменти пізнання дійсності, необхідно створити сприятливі умови, які б максимально відповідали його творчим та інтелектуальним потребам (ми це назвали конструюванням ефективної соціальної інфраструктури). Наприклад, І. Кант вказував на співвідношення моральних принципів та законів природи. В свою чергу Г. Гегель стверджував, що Абсолютний Дух здатен проявитися тільки через активну творчу діяльність усього людства. К. Г. Юнг шляхом аналізу колективного несвідомого довів існування вищих форм символічної трансформації «колективної самості».

В усіх вищевказаних підходах ідеться про створення конструктивної комунікативної моделі «людина-космос». Причому, ця модель не суперечить життєвим принципам жодної з існуючих сьогодні соціальних практик, включаючи політичну.

Механізм її функціонування можна пояснити тим, що людська свідомість постійно прагне до повноти сприйняття оточуючої реальності. Мислячий субстрат є унікальним і в тому плані, що достеменно невідомо хто тяжіє до чого – людина до світу чи світ до людини? Такий діалог є можливим не лише за наявності комунікаторів, але й завдяки гравітації, яка сприяє конструюванню особливого життєвого простору, зближенню та встановленню невидимого взаємозв'язку між ними, тобто вона служить свого роду «клейстером». Отже, гравітація безпосередньо управляє процесом побудови інфраструктур різного роду, типу, якості, де розгортатимуться в часі відповідні процеси і явища.

Як показують сучасні дослідження з квантової фізики, астрономії, геології тощо феномен гравітації є найбільш унікальним і цікавим з огляду на його таємничу природу. Розкриття цієї таємниці можливо дозволить людству піднятися на новий щабель розвитку. Як не парадоксально це виглядає, представники фундаментальних наук, поступово позбуваючись позитивістського пафосу, все частіше апелюють до основного питання філософії – що таке цілісне буття і звідки воно взялося? Що робить його цілісним, організованим? Моделювання повної картини онтосу (наприклад, засобом виведення універсального диференціального рівняння чи єдиної теорії Всесвіту) стало їх метою.

Гравітація породжує психофізичну реальність, де царюють консенсус та антагонізм. Її дія проявляється на різних рівнях – фізичному, хімічному, біологічному тощо. Гравітацію можна розглядати і як соціальне явище, отже і на рівні духовному. Суспільство утворилося внаслідок об'єднання індивідів та створення штучного розумного середовища для існування. Комунікаційні та комунікативні процеси як в соціумі, так і в природі відтворюються в якості різного роду взаємодій, зв'язків та взаємозв'язків і репрезентують динаміку розвитку цілісного онтосу.

З огляду на все сказане вище, можна шляхом уточнення філософського категоріально-термінологічного апарату зробити декілька висновків:

Гравітація – необхідна умова для появи та існування явищ, процесів (психічних та фізичних), вона формує універсальну часово-просторову інфраструктуру, де проявляються

різного роду комунікаційні та комунікативні процеси. Гравітація розуміється також в якості філософської категорії;

Інфраструктура – розглядається як простір, який, в свою чергу, є способом існування матеріальних утворень та психічних структур, обумовлених основними характеристиками та властивостями цього простору та фактором часу. В процесі пізнання світу людська свідомість конструює різні моделі простору, а також в умовах індивідуального життєвого світу створює інфраструктуру, що служить фундаментом для організації тієї чи іншої діяльності, практики;

Комунікацію можна розглядати як результат впливу гравітації на оточуюче середовище, що має часово-просторові характеристики, внаслідок чого: встановлюються різноманітні зв'язки; формуються системи, системи-кластери (всесвіти, галактики, сонячні системи), кристали; утворюються групи, класи; об'єднуються індивіди (наприклад, нації, політичні партії, спільноти) тощо. При цьому, гравітація викривляє цю реальність і тому людська свідомість відображає її у знятому вигляді.

При взаємодії фізичних і психічних процесів відбувається деякий обмін властивостями (наприклад, на фізичному рівні, тіла обмінюються позитивно чи негативно зарядженими частинками; на хімічному – відбувається реакція, змінюються якісні характеристики тіла; на біологічному – простежується обмін речовинами; на соціальному – здійснюється обмін думками, ідеями тощо). Такий обмін можна також назвати процесом вилучення інформації;

Комунікація – представлена як взаємодія комунікаційних та комунікативних чинників, де перші проявляються на рівні універсальних зв'язків та систем, інфраструктур, що репрезентують різні моделі простору, а другі розглядаються як спосіб встановлення зв'язків на рівні дискурсу; комунікація також є передумовою або необхідною умовою для вилучення інформації;

Інформація – може розглядатися як результат здійснення комунікації на всіх рівнях, як форма прояву та репрезентації взаємозв'язків. В соціальному вимірі буття інформацію можна вилучити лише тоді, коли людська свідомість зафіксувала якийсь момент реальності.

Свідомість людини є не лише суб'єктивним способом відображення об'єктивного світу, а і способом вилучення інформації в процесі фіксації комунікаційних та комунікативних чинників.

Ми спробували описати феномен онтосу з точки зору його матеріальної та психічної природи. Ми дійшли висновку, що об'єктивність визначається тими часово-просторовими параметрами, які є прийнятними, а також комфортними для виживання людських істот в конкретній модифікації всесвіту та в конкретній геометричній моделі простору. Таких моделей простору, що характеризуються неоднаковими геометричними принципами й характеристиками вже сьогодні налічують значну кількість. Це означає, що саме у тривимірному середовищі (де четвертим виміром вважають – простір-час) людина здатна сприймати оформлені матеріальні сутності за допомогою наявного в неї набору органів чуття. Вона може творити штучні речі внаслідок досвіду, який надходить в тому чи іншому образі, відображеному її свідомістю, трансформованому через вибірковість її пам'яті. Такий образ формується внаслідок нав'язаних історично уявлень, стереотипів; встановлених суспільством правил поведінки, норм і законів, культурних традицій і звичаїв; накопичених людством знань та індивідуальних особистісних досвідів; існуючих на заданій території географічних та кліматичних умов життя тощо. З Фрейд у своїй книзі «Тотем і табу» доводить, що вони діють на людину примусово. Отже, людина сама творить собі модель життя – своєрідну метафізичну конструкцію (бо лише вона тяжіє до абсолюту, постійності й остаточності), яка час від часу деформується, оскільки людина почувається «зачиненою зсередини» й у певний момент вона завжди бажає звільнитися й отримати нове. Така конструкція ламається з плином історії й людина обирає нову модель життя та поведінки. Лише вона здатна вийти за межі об'єктивності й перебувати одночасно в тілі й в уявному світі або в світі ідей (бо вона теж творець). Через потужний вплив уявного змінюється й матеріальне середовище. Для людини омріяне завжди є більш цінним за реальне, чуже – бажаніше за своє, заборонене – солодше дозволеного. Отже, можна зробити висновок, що людський інтелект постійно прагне сягнути за межі дозволеного, він балансує на кордоні між свідомістю та несвідомим, тяжіє до ірреального, сюрреального, віртуального. Якби фантазія та інтуїція не проявлялися так яскраво в процесі творчої діяльності людства, то людський інтелект не в змозі був би проникнути в середовище квазістатистичних процесів та явищ і не переймався б красою космічного макросвіту. Тобто, духовний простір не просто залежить від матеріального, а протиставляє себе йому і більш виразно проявляється як особливий вимір розумного онтосу, оскільки репрезентує думки, відтворює поліфонію голосів, що спілкуються за допомогою численної кількості мов, а також об'єктивується у глобальному соціальному середовищі в речах.

Це дає підстави вважати, що суб'єктивний світ є одним із найбільш глибоких вимірів онтосу. Поруч із об'єктивним буттям, суб'єктивність є не менш загадковою, оскільки постає духовним простором, невизначеним, неконтрольованим, безмежним. На відміну від об'єктивності, суб'єктивність може виражатися через мову. Природа ж, навпаки, не розмовляє з людиною. Такий внутрішньодискурсивний простір належить лише суб'єкту й підкоряється лише йому, тобто він є «закритим» (закодованим) текстом для інших суб'єктів, які, в свою чергу, репрезентують подібні «закриті» сфери суб'єктивностей. В ньому закодовані всі сакральні аспекти людської самості та унікальні прояви особистісної індивідуальності. Пізнати його можна лише частково, якщо суб'єкт бажає відкритися й свідомо віддати частину себе суспільству. Процес «розкриття» внутрішньої природи суб'єкта (або «Я») відбувається через об'єктивацію результатів його творчої діяльності.

Бібліографічні посилання:

1. Популярный энциклопедический словарь. – М. : Большая Российская энциклопедия, 2001. – 1583 с.
2. Яворський Б. М., Деглаф А. А., Лебедєв А. К. Довідник з фізики для інженерів та студентів вищих навчальних закладів ; [пер. з 8-го, переробл. і випр., рос. вид]. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. – 1040 с.
3. Краткий политический словарь / Абаренков В. П., Абова Т.е., Аверкин А. Г. и др.; Сост. и общ. ред. Л. А. О니кова, Н. В. Шишлина. – 6-е изд., доп. – М. : Политиздат, 1989. – 623 с.
4. Малий етнополітологічний словник / О. В. Антонюк, В. І. Волобуєв, М. Ф. Головатий та ін. – К. : МАУП, 2005. – 288 с.
5. Економічний словник-довідник : За ред. док. економ. наук, проф. С. В. Мочерного / Худож. оформ. В. М. Штогриня. – К. : Феміна, 1995. – 368 с. (Nota bene).
6. Сучасний словник із суспільних наук / За ред. О. Г. Данильяна, М. І. Панова. – Х. : Прапор, 2006. – 432 с.
7. Современная западная социология: Словарь. – М. : Политиздат, 1990. – 432 с.
8. Соціологія: короткий енциклопедичний словник. Уклад. : В. І. Волович, В. І. Тарасенко, М. В. Захарченко та ін. Під заг. ред. В. І. Воловича. – К. : Укр. Центр духовн. Культури, 1998. – 736 с.
9. Безродний П. П. Архітектурні терміни: короткий російсько-український словник: Довідниковий посібник / За ред. В. В. Савченка. – К. : Вища школа, 1993. – 272 с. : іл.
10. Дергачев В. А. Геополитический словарь-справочник. – К. : КНТ, 2009. – 592 с.
11. Мартен Д. Метаморфози світу : Соціологія глобалізації / Домінік Мартен, Жан-Люк Мецжер, Філіп П'єр; Пер. з фр. Є. Марічева. – К. : Вид. дім «КМ Академія», 2005. – 302 с.
12. Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар : Пер. з англ. – К. : Вид. дім «КМ Академія», 2003. – 252 с.
13. Хабермас Ю. Политические работы / Сост. А. В. Денежкина ; пер. с нем. Б. М. Скурагова. – М. : Праксис, 2005. – 368 с.
14. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства / Пер. з англ. І. Андрущенко; за наук. ред. М. Винницького. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 109 с.
15. Фримен К. Як час спливає; Від епохи промислових революцій до інформаційної революції / Крис Фримен, Франсиско Лука ; пер. з англ. Руслана Ткачука. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 510 с.
16. Бланшо М. Неопишумое сообщество / пер. с фр. Ю. Стефанова. – М. : МФФ, 1998. – 80 с.

Харченко Ю. В. Специфика влияния гравитации на процесс формирования инфраструктуры.

Показано, что «онто́с» как центральная философская категория, безусловно, представляет особый интерес для большинства современных исследователей в сфере философского знания. Этот термин репрезентирует различные значения, связанные с многочисленными трактовками реальности. Последняя является многоаспектной и многомерной. Это – универсальная инфраструктура, где разворачиваются физические, химические, биологические, геологические, социальные, психические, духовные процессы.

Подтверждено, что сингулярность, которая взорвалась, стала началом формирования универсальной инфраструктуры Вселенной. Подобная инфраструктура – это фундамент для существования всего. Это – мегакомплексная работа, которая стала возможной благодаря колоссальным затратам энергии, которая уже осуществилась и продолжает осуществляться с целью образования все новых связей и их прерывания, конструирования все новых психических образований и их разрушения.

Сделан вывод, что любая форма проявления «бытийности» является психофизическим образованием, ведь при максимальном приближении к его внутренней структуре, наименьшие детали его конструкции исчезают. В свою очередь, каждое явление или процесс (включаем сюда и процесс мышления) являются сверхсложными системами связей и взаимосвязей и, как показали эмпирические исследования, духовное и материальное сводятся друг другу и являются неразрывным единством.

Универсальными для современной физики терминами, которые приблизительно характеризуют особенности космической инфраструктуры, являются «пространство», «гравитация», «поле», «сингулярность», «элементарная частица», «энергия», «поле», «вещество», «бесконечность», «энтропия» и другие. Явления, которые они обозначают, репрезентируют ценную информацию относительно некоторых моментов сотворения мира и специфики той пространственно-временной версии реальности, которую человеческий интеллект способен осмыслить и воспринимать в качестве комфортной для себя жизненной среды.

Ключевые слова: инфраструктура, гравитация, коммуникация, пространство, энергия, сознание.

Kharchenko Yu. The Specific of gravity influence on the process of infrastructure formation.

«Ontos» is shown as a central philosophical category. This term represents the different values that are associated with numerous interpretations of the reality. The last is taken as a multifaceted and multidimensional. It can exist outside of man and for man. Also «ontos» is a universal infrastructure which unfolds physical,

chemical, biological, geological, social, mental and spiritual processes.

Any form of manifestation of «beingness» appears to be the psychophysical formation, because when the investigator is approaching to the maximum of its internal structure, the smallest details of his designs disappear.

Among universal terms in modern physics that are characterizing the features of space infrastructure the terms «space», «gravity», «field», «singularity», «elementary particle», «energy», «mass», «matter», «infinity» «entropy» are the most clear. Phenomena that are represented by them, give enough valuable information about some aspects of creating of the world and the specifics of time-space version of reality that human intelligence is able to think and perceive as a comfortable living environment for themselves.

The term «infrastructure» is used today to refer to a complex set of social relations. It is also used to identify specific linkages and money management businesses, institutions, agencies and others. This term is polysemantic and thus it is representing different facets, sides, segments, vectors of social development as one of the universal dimensions of Ontos. Although the term «infrastructure» continues to operate at the intersection of scientific and practical interests of economy, politics, law, education, culture, industry and agriculture, life, anyway, it does not cover the basic interpretation of the image of a coherent social reality as a universal artificial world. They would rather focus on the isolation of problem areas in various spheres of human activity.

If we extrapolate the principle of establishing contacts and relationships, which is applied in engineering or architectural art in the plane of the quantum processes where communication is done through the influence of gravitational forces, the architectonic of space also will be a systematic and structured like abstract design. However, space infrastructure has its own individual characteristics. Its topology represents absurd principles of symmetry, while we have created an artificial reality that is clear, understandable for human intellect and demonstrates comfortable proportions.

For infrastructure constructing all the necessary conditions must be created: isolating the idea of space, removing its image (or draft); considering the mechanism of space models design under the image or under the project; considering its appropriate temporal characteristics and features of further transformation; calculating the beginning of its deployment, geometric parameters and amount of required energy and the material; getting started and create the model of space (or version of reality). So-developed infrastructure is the result of the manifestation of some activity-creative forces that reign in nature (this can include both the mind and gravity), and a prerequisite for communication.

Keywords: infrastructure, gravity, communication, space, energy, consciousness.

Надійшла до редколегії 28.02.2013 р.

УДК 111

А. М. Шаталович

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара

ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛЬНОЙ ОНТОЛОГИИ В КОРПУСЕ АРЕОПАГИТИК

В статье проанализированы особенности, истоки и следствия социально-онтологических взглядов в работах Псевдо-Дионисия Ареопагита.

Ключевые слова: Дионисий Ареопагит, иерархия, социальная онтология.

Постановка проблемы и обзор литературы по теме исследования. Влияние таинственного автора V-VI вв., известного под именем знаменитого ученика апостола Павла на средневековую мысль (причем как восточную, так и западную) весьма существенно. По утверждению Г. Флоровского, Корпус Ареопагитик практически являлся настольной книгой византийских богословов [14, с. 435]. В частности, из выдающихся представителей восточной патристики в поле его воздействия находились Максим Исповедник и Иоанн Дамаскин. Среди западных мыслителей, влияние Ареопагита отразилось на Иоанне Скоте Эриугене и Фоме Аквинском. Так, к примеру, в «Сумме теологии» Фомы Аквинского насчитывается свыше 1700 цитат из Ареопагитик. Писания Дионисия становятся авторитетными и для любомудров Древней Руси, простирая свое влияние от митрополита Илариона и до Петра Могилы [3, с. 4]. Таким образом, след, оставленный Корпусом Ареопагитик в становлении европейской философии, сложно переоценить. Ведь его влияние из средневековья прослеживается вплоть до М. Хайдеггера. Поэтому актуальность историко-философского исследования идей Псевдо-Дионисия не убывает и сегодня.

По распространенному мнению в Дионисии Ареопагите видят окрашенного христианством платоника. Есть множество аргументов, дающих основание для данной оценки. Неоплатонические идеи встречаются у Дионисия в учении о едином Боге, происхождении и онтологической сущности зла, апофатическом методе богопознания, понимании мира как «порядка» и «иерархии», в различении «умопостигаемого» и «чувственного», в группировании существ в «триады», в метафизике света, учении об эросе и др. [8, с. 4; 14, с. 444-446]. Но существует и другая точка зрения, согласно которой Дионисий придерживается христианских взглядов и существенно преобразует неоплатонические заимствования. Как утверждает П. Минин, мистика неоплатонизма для Ареопагита не столько источник, сколько пособие при философской обработке материала [13, с. 349]. Дионисий, по слову Вл. Лосского, – это «христианский мыслитель, облачившийся в одежды неоплатоника, богослов, весьма понимающий свою задачу, –